

Jan Milewski (1895—1983)

Ян Милевски (1895—1983)

16 września 1983 r. w wieku 88 lat zmarł inż. Jan Milewski, emerytowany kierownik Zakładu Uprawy Topoli i Zadrzewień w Instytucie Badawczym Leśnictwa.

J. Milewski urodził się 1 VII 1895 r. w Obroszynie, pow. Gródek Jagielloński z matki Anny z Ostalskich i ojca Prokopa, pracownika służby drogowo-kolejowej. Po ukończeniu gimnazjum we Lwowie i odbyciu rocznej praktyki leśnej w Zarządzie Lasów w Basiówce rozpoczął w 1913 r. studia w Wyższej Szkole Lasowej we Lwowie. Wybuch pierwszej wojny światowej przerwał Mu studia. Został powołany do armii austriackiej, by następnie walczyć w II Brygadzie Legionów. Z wojska wyszedł w stopniu porucznika. Po ukończeniu w 1921 r. Wyższej Szkoły Lasowej rozpoczął pracę zawodową jako leśniczy w Lasach Starachowickich, a następnie w Państwowym Nadleśnictwie Waliły. W 1923 r. objął Nadleśnictwo Lipniki, którym kierował do 1935 r. Na 4 lata przed wojną został kierownikiem Oddziału Eksploatacyjno-Handlowego w Siedleckiej Dyrekcji Lasów Państwowych. W czasie okupacji pracował w Spółce dla Handlu Drewnem Opalowym i z ramienia Spółdzielni Leśników organizował pozyskiwanie borówki czernicy, zasilając fundusz społeczny Spółdzielni znacznymi kwotami uzyskiwanymi ze sprzedaży jagód. Po wyzwoleniu w la-

tach 1944—1945 był inspektorem, 1945—1946 kierownikiem inspekcji i kierownikiem Biura Organizacji i Inspekcji w Dyrekcji L.P. w Siedlcach. W 1946 r. został powołany na stanowisko prezesa Spółdzielni dla Eksploatacji Leśnych Użytków Niedrzewnych „Las”, a po jej upaństwowieniu w 1949 r. został mianowany komisarzem do zorganizowania Państwowej Centrali Leśnej Produkcji Niedrzewnej „Las”, w której pracował jako zastępca dyrektora ds. technicznych. W 1956 r. został służbowo przeniesiony do Instytutu Badawczego Leśnictwa, gdzie objął utworzony właśnie Zakład Uprawy Topoli, którym kierował do 1966 r., tj. do czasu przejścia na emeryturę. Jako emeryt pracował nadal w niepełnym wymiarze czasu w Zakładzie Nasiennictwa i Selekcji, a następnie Plantacji i Zadrzewień, dokumentując wyniki badań z założonych przez siebie powierzchni. Wolny czas poświęcał selekcji i hodowli wysokowitaminowych róż owocowych, nad którymi pracował do ostatnich dni życia.

Na każdym z zajmowanych stanowisk przejawiał wiele inicjatyw wykraczających znacznie poza zakres obowiązków służbowych. Jako nadleśniczy w Lipnikach rozpoczął zagospodarowywanie licznych nieużytków, w trakcie którego opracował efektywną metodę zalesiania wydmy piaszczystych. Na nieużytkach bagiennych, po ich zmeliorowaniu w konsultacji z Zakładem Doświadczalnym w Sarnach, prowadził doświadczenia z zakładaniem trwałych użytków zielonych na niskich torfach. Zagospodarowane powierzchnie stały się wzorcowym obiektem dla okolicznej ludności, jak też instytucji rolniczych. Założył szkółkę drzew i krzewów owocowych i ozdobnych, a wyprodukowany materiał sadzeniowy wraz z opisami i instrukcjami uprawy rozprowadzał wśród okolicznej ludności.

Pracując w PCLPN „Las” zainicjował i rozpoczął realizowanie planu rozszerzania bazy surowcowej leśnych produktów niedrzewnych przez zakładanie plantacji i półupraw roślin użytkowych. Organizował i kierował zespołowymi pracami badawczymi nad przetwarzaniem i wykorzystaniem owoców leśnych. Zorganizował Centralne Laboratorium Leśnej Produkcji Niedrzewnej, ukierunkował jego prace i nadzorował działalność. Był jednym z głównych twórców i realizatorów tzw. polskiej koncepcji leśnej produkcji ubocznej, przyczyniając się do powstania nowej gałęzi gospodarki leśnej — użytkowania runa.

W trakcie 10-letniego kierowania Zakładem Uprawy Topoli i Zadrzewień wytyczył kierunki działania, opracował perspektywiczny program badań, zorganizował terenową stację doświadczalną w Prędocinie, stworzył sieć powierzchni badawczych na terenie całego kraju. Rozwinął zespołową działalność naukową, szkoleniową, usługową, popularyzatorską i instruktazową w zakresie uprawy topoli i zadrzewień. Kierując Zakładem Uprawy Topoli stworzył podwaliny dla gospodarczej, plantacyjnej uprawy topoli. Wyrazem wszechstronności zainteresowań J. Milewskiego była również Jego działalność dotycząca zadrzewień. Był nie tylko płodnym publicystą z tego zakresu, współtwórcą obowiązujących do dziś „Zasad gospodarki zadrzewieniowej”, lecz także współinicjatorem rozpoczęcia w IBL badań z zakresu zadrzewień, dzięki czemu kierowany przez Niego Zakład został w 1960 r. przemianowany na Zakład Uprawy Topoli i Zadrzewień.

Nurty swych rozlicznych zainteresowań łączył na płaszczyźnie rozszerzania i wzbogacania bazy surowcowej płodów leśnych przez dobór od-

powiednich gatunków drzew i krzewów do zadrzewień, międzyrządową uprawę roślin użytkowych i owocowych w plantacjach topoli oraz wyselekcjonowanie zestawu klonów lip o przedłużonym okresie kwitnienia i dużej wydajności nektaru. Kontynuował prace nad różami owocowymi, uzyskując w efekcie 6 nowych odmian uprawnych o dużej zawartości witaminy C i obfitym owocowaniu. Ostatnie dwa lata swego pracowitego życia poświęcił badaniu możliwości wykorzystania odrostów róży girlandowej jako wzbogacającego dodatku do karmy dla zwierząt.

Jeszcze przed przejściem do Instytutu J. Milewski podjął działalność popularyzatorską, publikując w prasie fachowej artykuły problemowe i instruktażowe. Na Jego dorobek pisarski liczący ponad 100 pozycji składa się: 8 podręczników, których był autorem lub współautorem. Do najważniejszych można zaliczyć: Użytkowanie runa leśnego (1954), Uprawa topoli w lesie (dwa wydania: 1963, 1968), Poradnik zadrzewieniowca (1964), Drzewa i krzewy stosowane w zadrzewieniach (1966) oraz 95 prac naukowo-badawczych, artykułów problemowych, popularyzatorskich, instrukcji, norm oraz współautorstwo patentu na przerób produktów witaminowych.

Przy tak rozlicznych zainteresowaniach i ogromie zajęć potrafił znaleźć czas na pracę społeczną. Od 1946 r. był członkiem PTL, w którym przez 12 lat wchodził do Zarządu Głównego jako przewodniczący Komisji Zadrzewień. W ostatnich latach był członkiem Sądu Koleżeńkiego. Za aktywną działalność został odznaczony Złotą Odznaką, a w 1973 r. obdarzony przez Towarzystwo godnością Członka Honorowego. Za pracę społeczną w innych organizacjach wyróżniono Go Srebrną Odznaką NOT, Odznaką 1000-lecia Państwa Polskiego.

W uznaniu osiągnięć w pracy zawodowej był odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi dwukrotnie (1932, 1938), Krzyżem Niepodległości (1932), Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę (1938), Medalem 10-lecia Polski Ludowej (1955), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1965) i Złotą Odznaką IBL (1967).

Był laureatem nagrody Komitetu Nauki i Techniki oraz Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Odszedł od nas Człowiek prawy, wyjątkowej pracowitości, pełen pasji poznawczej, aktywny do ostatnich dni życia, z którego ponad 60 lat poświęcił lasom w aspekcie racjonalnego zagospodarowania i wykorzystania jego zasobów dla dobra społeczeństwa.

Jego postać i dokonania zachowamy w naszej pamięci.

Witold Chmielewski